

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal:
Gregorii IX.**

**Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo**

Spirens., 1660

2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

omnia Regib⁹ honesta iustaq; esse, re-
 spondit: sunt hercules; sed Barbaro-
 rū duntaxat Regibus at nobis ea ho-
 nestā, quæ honesta sunt; & iustā, quæ
 iusta. Proindè Idem scripsit Civitati-
 bus, ut si quid fortè iuberet, quod
 adversaretur legibus aut rebus iudi-
 catis; ne admitterent: ac pro eo iu-
 berēt, atq; si inscio se scriptum esse.
Iust. Lips. Exempl. Polit. Lib. 2. c. 9. Qua-
 ritur, an revera Princeps nihil possit
 in re iudicatā minuere vel augere
 dispensando in lege? *Resolu. quer. Num.*
2. circa med.

1.

Sententia est de re sive lite ultima iudi-
 cis definitio, quæ vel absolutionem
 continet, vel condemnationem certam
 actoris vel rei. *L. 1. ff. de re jud:* In hac
 manda Judex multa perpendere debet
 nos pleraq; ad sequentes revocabimus
 cos: ad jus, factum, rem, expensas, for-
 mulam, & solemnia.

2. Quantum ad jus attinet, summu

est præceptum, ne aliter judicet quam legibus, constitutionibus, moribus proditum est. *Prima Instit. de offic. Jud: L. nemo 13. C. de sententia & interloc.* Nec interest inter supremas curias & inferiores Judices: quod enim alicubi invaluit supremas curias ex bono & æquo posse, inferiores Judices, secundum leges judicare debere, intelligendum est: quando nulla iusta causa subest ut benè *Covar: cap. 9. nu. 8. Sanchez. lib: 6. consil. cap. 1. dub: 2. contra Felin: & aliàs in cap. licet de pœnis.* docentes Judicem inferiorem non posse pœnam lege statutam remittere, nisi crimen, ob quod pœna incurritur sit eiusmodi, ut in illo Judex inferior dispensare possit. Cæterùm causæ, ob quas pœna delicto debita temperari possit à iudice inferiore, hæc ferè recensentur. 1. Ætas puerilis. *L. Auxilium. ff. de minor.* 2. Paupertas, quando pœna est pecuniaria. *L. illicitas ff. de offic. Præs.* 3. est defectus doli aut deliberationis. *L. absentem ff. de pœnis.* 4. est Consuetudo legitime præscripta: *cap. cum contingat. de foro compet.* 5. quando Judex est prohibitus: v. gr. in sacris, qui prohibetur ullum ad

mortem damnare. *cap. in Archiepiscopatu*
derapt: 6. si post delictum commissum
 magnum temporis intervallum transiit
L. si diutino ff. de pœn: 7. quando accusatus
 fatetur statim spontè crimen, & non me-
 tu probationum. *Turrecrem: cap. omnis disp.*
43. n. 6. 8. quando pars læsa condonat pe-
 tiquam accusavit, & condonat antea-
 tentiam latam; quod in Hispania servatur
 ex constitutione regni & quoad praxim
 etiam in aliis locis: & ratio est. quia ces-
 sante accusatione iam Judex procedit ex of-
 ficio vel per inquisitionem; quo casu non
 debet procedere ad pœnam ordinariam,
 ut plurimi docent Juristæ. 9. quando reus
 est vir publicus, & bono communi neces-
 sarius, v. g. Dux belli eximius: ratio
 quia etiam ad Judices inferiores potest
 nec promovere bonum commune.
 quando constat aliam esse mentem legi-
 slatoris, nec voluisse hunc casum verbis
 legis comprehendere. *Less. cap 29. dub.*
 Deniq; quando accedit circumstantia
 quâ delictum levius redditur, pœna legi-
 diminui potest, modo lex ipsa non ex-
 precat, non debere imponi aliam pœnam

aut manifeste prohibeat pœnam immu-
tari: ut dicitur. *cap: super eo. de rapt.*

Neq; sequitur ex prædictis, nullam esse
differentiam inter Principem & Judicem
inferiorem, in ordine ad pœnam tempe-
randam à lege statutam, cum neuter pos-
sit sine causâ remittere, vel minuere pœ-
nam, uterq; autem possit ex causa: quia
Judex inferior solùm id potest in casibus
jure expressis, vel consuetudine receptis,
id est, quando per Epichiam præsumitur
voluntas principis nolentis legem suam
extendere ad istum casum. *Suar: lib: 5 de
leg: cap. 11. n. 9.* At verò princeps potest il-
lam minuere dispensando in lege, modò
causa ad dispensandum subsit sufficiens:
etiamsi non teneatur, qualis causa v. g.
esset: si id Princeps faceret ad concilian-
dos sibi subditorum animos: aut in grati-
am alterius Principis: item differentia ap-
paret, quod Judex inferior latâ sententia
pœnam lege taxatam imutare non possit,
quia jam officio suo functus est ex *L. quod jus.
ff. de rejud.* At verò Princeps subindè potest,
quâdo dispensatio in damnum tertii non
cedit. Si jure civili quæstio decisa non sit,

de quâ quæritur, quid facto opus? Uno
propè ore omnes monent ad SS. Cano-
nes recurrendum esse, rem apertè defini-
entes *arg: Auth: Clericus cap: Rainald de te-
stam: cap: 1. & 2. de novi. op: nunc. Res judi-
cata an leges sunt? Videtur quod non
etiamsi ab amplissimis Magistratibus ju-
dicata sint, ut proindè has in iudicando
Judex sequi non debeat. L. nemo. C. de ju-
interl. nisi perpetuò res similiter iudicari
fuerint: quia harum authoritas vim legi-
obtinet. L. si de interpretatione. 37. Bald: in l.
1. v. & ideò ff. de off. et. cui. mand: est juris.*

Communis in rigore opinio vim juris
non habet, cùm sæpissimè communis sit
error. Quare si appareat falsam esse, se-
quatur Judex potius, quod à paucioribus
quàm quod à pluribus responsum est. *l. 1.
sed neq; ex multitudine. C. de vet. jur: em-
Sin obscurum sit, utri rectius senserint,
credat plus vidisse oculos quam oculum
Mascard: lib: 3. de prob. conclu. 1143.*

Nec excipimus causas, quas vocant, fa-
vorabiliores, matrimonium, dotem, lib-
ertatem, testamentum, in quibus licet
communis schola, unius sententiam ha-

manio- rem, communi opinioni præferen-
dam judicat, apud *Mascard: cit. Geil. 2. obs:*
94. n. 18. nihil tamen causæ video, cur non
in his quoq; si quæstio obscurior sit, plu-
rium vestigia legere debeamus. *Alciat: de*
presump. reg. 1.

Quid si paria utrinque sint rationum
pondera? utramlibet sequi posse docet
Panor. in cap: 1. de constit: n. 15. quia quamli-
bet sequendo prudenter operaris. **S E D**
nunquid Glossæ vim juris habent? Ne-
gandum cum *Barth. in L. 3. n. 8. in fin. ff. de*
just. & jur. sicut enim Glossatores non pos-
sunt glossando facere, librum non appro-
batum esse approbatum *cap: transl: de con-*
stit: & L. fin: C. de leg ita non facient, ut eo-
rum glossæ vim juris habeant, sed sumum
tantum ponderis habent, quam alterius vi-
ri docti. *Geil: sup: obs: 153.*

3. Quod ad factum attinet, placet Ju-
dicem sequi fidem eorum quæ probantur
L. rem novam. C. 14. de jud: Quare si actor
probaverit rem suam esse vel sibi deberi
reus condemnandus est: sin minus etiam si
nihil ipse præstiterit absolvendus est. *L. 4.*
Cod. de ed **D I F F I C U L T A S** celeberrima